

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vniuers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

6 Quibus in causis liber homo uendi possit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

Primò, si emptio fiat ab iis, qui ignorant, tunc venditionem valere, non quidem ut emptor rem facram faciat suam, sed ut repetere queat, quod sua interest: habet enim actionem recuperandi in iudicio pretium, & petendi compensationem damni, eo quod fuerit in emendo à venditore deceptus. *Instit. de Empt. & vend. §. ult.* Idem ius habet quis quando per ignorantiam emerit à venditore sciente rem facram esse. Secundò, si emptor solus, aut ipse, & venditor sciunt esse rem facram, tunc secundum ius civile, venditio non consistit, quia emptor pretium amittit, nec habet ius repetendi id, quod ipsius interest, nam suæ imprudentiæ imputare debet, quod pretium soluerit. Sed tamen lex videtur constituta in poenam delicti, & propterea secundum conscientiam, ante criminis condemnationem, id locum non habet. Quare emptor, venditione rescissa, potest exigere à venditore pretium, quod soluerat. Et hoc dictum sit secundum leges civiles; nam si in venditione fuerit simoniæ delictum admissum, aliud dicendum erit secundum iura Canonica, de qua re suo in loco.

Quibus in causis liber homo vendi possit.

CAPVT. VI.

CERTI iuris est, ut iam dixi, liberam hominem vendi, & emi non posse. Ceterum in quibusdam causis ius civile concedit liberi hominis emptionem & venditionem.

Nam pater in fame extrema, potest vendere suum filium, aut filiam. *l. Si quis, C. de Patrib. qui filios suos distraxer.* Nec solum id iure civili permittitur, sed etiam lege veteri Divina videtur id olim apud Hebræos fuisse permissum, ut colligitur ex *Leuit. cap. 25.* Vnde populus Hebræorum fame oppressus, *Nobem. 5.* dicebat: (Filij nostri, & filiae nostrae multae sunt nimis: accipiamus pro pretio eorum fumentum, & comedamus, & bibemus.) Et *Eusebius lib. 9. c. 8.* refert in Historia Ecclesiastica id factum tempore Maximi Imperatoris. Et multis ante temporibus Eriſthion, cum paternam hereditatem absumpsisset, fame pressus, filiam vendidit. *Quid. lib. 8. Metamorph.* cuius meminere *Leucophron*, & *ralesarus*.

Ceterum mirum videri minimè debet, id in Divina veteri lege concessum fuisse: quoniam Hebræus alteri Hebræo in perpetuum vendi non poterat, sed ad septem annos durabat, aut saltem ad quinquaginta, quo tempore annus iubilæus celebrabatur, in quo anno hereditariæ possessiones ad suos dominos revertebantur, & Hebræi ferui liberi fiebant. Quare non fuit permissum Hebræis, ut in fame filios suos extraneis gentibus venderent.

Quæres, an mater iure Civili possit etiam in egestate filium vendere, quemadmodum potest pater? *Hostien. in Summa, titu. de Emptione, §. 2.* negat id iuris, & potestatis matrem habere; sicut etiam *Glossa in l. Si quis, ante citata, Silvester in verbo Emptio, questione tertia. Angelus in verbo servitus, num. 1. Tabienſis in verbo Emptio, questione sexta.* Dicendum existimo, quod ad ius civile quidem attinet, matri eiusmodi facultatem esse denegatam, cum eam ius civile tribuerit patri ratione patriæ potestatis, quam habet in filium; at mater tali in filios potestate caret. Si verò ius naturale spectetur, mater oppressa fame potest vendere filium: non enim iure naturali in tali causa, & euentu, videtur minus posse mater, quam pater, cum utriusque filius obsequium, & officium pietatis debeat præstare, quippe qui ab utroque ortum suum, & vitam accepit.

Dubiæ quæstionis est, An non solum iure civili sit patri concessum filium vendere, victus necessarii causa, sed etiam id sit naturali iure permissum? *Sotus lib. 4. de Iustitia questione secunda, articulo secundo,* censet id iure naturali fieri posse; idem etiam *Couarruias libro tertio variarum resolutionum cap. 4. num. 4. & Tiraquellus lib. 1. de Retra.*

§. 26. num. 17. Id probant, quia post Deum parentibus filius maximè est obligatus, ergo parentum vitam suæ libertati anteponeat iure naturali compellitur: vita enim cuiusque hominis potior est libertate: quare cum filius solum libertatem amittat; & periculum est, ne patens fame pereat, cogitur parentis vitam consulere, propria libertate posthabita.

At obicies, in *l. Si quis, C. de Patribus, qui filios suos distraxerunt*, aperte sic haberi: (Si quis propter nimiam paupertatem, victus causa, filium, filiamve sanguinolentus vendiderit, &c.) ubi pater propter inopiam filium vendens, sanguinolentus vocatur, ergo non videtur id esse naturali iure permissum. Respondeo, in ea lege duplicem esse lectionem. Nam quidam codices habent (sanguinolentus) quod nomen refertur ad patrem, eo quod capitis pena dignus esse videatur, quod vendiderit filium. Hanc lectionem sequitur *ibi Glossa, & Albericus in suo Dictionario.* Alij verò codices legunt (sanguinolentus) & tunc hoc nomen coniungitur cum filio, & filia; & sententia legis est: Si quis vendiderit filium, filiamve sanguinolentus, hoc est, recens natos, & adhuc menstruo sanguine madentes, & hunc sensum, & lectionem sequuntur plerique graves auctores, ut *Cynus, Salicetus, Alciatus, & Tiraquellus*, quos *Couarruias prædicto loco* commemorat. Ac propterea iuxta huiusmodi sensum ea lex nihil habet contra patrem, ob inopiam, & famem filios vendentem.

Quæres, an talis venditio sit apud Christianos permissa? Respondeo: siquidem ius civile commune, vel ius naturale spectemus, eam esse permissam; & in Hispania *lege Regia 7. §. 1. titu. 17. par. 4.* idem ius patri conceditur. Ceterum talis venditio apud Christianos usu non videtur esse recepta; & merito: quia patribus etiam extrema fame, & egestate laborantibus, potest facile, & commode filius alio remedio succurrere: factis, n. ellet, si patres filij operas mercede, seu pretio debito, locarent. Sed nunquid patri liberum est vendere filium iam emancipatum? Si ius civile spectemus, non videtur esse illi permissum, ut colligitur ex *supra citata lege, Si quis.* Si verò ius naturale, pater inopia, & fame oppressus, id ius, & potestatis habet; emancipatio enim solum iuris civilis est: unde rectè *Couarruias* logo allegato deducit, patri fas non esse, vendere filium clericum, tamen si talis venditio esset Christianis vitata, quia filij conditionem non deiceret.

Ex his primò colligitur, ius esse patri propter inopiam, & egestatem extremam, filium suum loco pignoris dare: ut notant *glossa in lege præfata.* Secundò, cuique rationis compoti fas esse, propter famem, victus causa, vendere seipsum, quia vita est pretiosior libertate. Tertiò, filium posse iura conscientia vendere seipsum ad tuendam, & conservandam parentum vitam: immò aliqui Sanctorum se vendiderunt, ad alios, qui captivi erant, redimendos; videlicet *S. Paulinus Episcopus Nolanus, teste S. Gregorio, lib. 3. Dialog. c. 2. §. 3.* Ceterum si pater, victus causa filium venderit, ita venditio valet, ut vel ipse pater, qui vendidit, vel filius, qui venditus fuit, vel alius habeat ius redimendi, etiam invito emptore, vel quolibet alio possessore, tradito pretio, aut dato alio seruo pro filio. Ita est iure Civili statutum in ea lege *Si quis superius memorata.* Addit *Couarruias*, patrem, qui vendidit, si ad pinguetorem, & meliorem fortunam redierit, iure naturali compelli ad filium suum redimendum.

Secundò quæritur, An pater possit filium suum vendere propter aliam causam, videlicet ad redimendum vitam suam ab eo, qui per vim, vel tyrannidem ipsum conatur occidere? *Glossa in eadem l. Si quis,* negat posse; ita etiam *Hostienſis, Angelus, Silvester, Tabienſis in locis superius allegatis;* quoniam in ea lege plane habetur, venditionem filij hac tantum in causa valet; quia pater in fame, sine ob inopiam, & egestatem vendiderit. At si ius naturale solum consideremus, id videtur esse permissum; quia patet necessitate premitur, cuius vita maxime periclitetur, ut pote ob tyrannidem.

Tertio queritur, An cuique liberum sit seipsum vendere, etiam extra famem extremam? Ratio dubitandi est, quoniam apud barbaros Æthiopes capti in bello solent includi in certum locum, & saginari, ut deinde eorum carnes edantur: aut certe asseruari, ut *Dijs immolentur*, vel fens, & bestijs obijciantur, vel ut in spectaculo publico mactentur. De his ergo captiuis queritur, An possint redimere se vendendo seipsum, qui pecunia redimere eos voluerint. Item, An Christiani capti à Turcis, vel alijs piratis Catholicæ religionis, & nominis hostibus vendere seipsum possint, quo vitam suam tueantur, ac seruent? Nauarrus in *Manuali cap. 23. num. 95. & 96.* affirmat id illis liberum esse. Sed quidam alij distinguunt, aente, cuique fas esse vendere seipsum in causis, emptionibus tamen nequaquam esse ius emendi; quia lege charitatis coguntur, vel mutua pecuniam dare, vel conducere, anticipata solutione, operas illorum, qui tali necessitate premuntur. Sed quid si is, qui in tali necessitate constitutus est, nihil vspiam habeat, vnde possit murum soluere, neque vilis adsit, qui suas operas locare queat? tuncne lege charitatis debetis, qui pecuniam habet, liberaret illum redimere pretio gratis dato? Respondeo: Si capivus ille vir est Republicæ necessarius, vel vilis, debet; alioqui minime, nisi inde magnum sibi incommo-

Quarto queritur, An pro debito pecuniario solvendo possit quis vendere seipsum? Hæc questio pendet ex illa, An cuique hominum ius sit seipsum vendendi? Respondeo, iure civili esse permillum cuique seipsum vendere, *l. 1. ff. Quibus ad libertatem proclamare non licet, & l. liberis, ff. de liber. causa, & l. Et servorum, ff. de statu hominum, & Instit. de iure personarum, §. Servi autem* quibus locis habetur, servum effici, si homo liber maior viginti annis ad participandum pretium se vendi patiatur, & secundum Glossam, & Azonem, Gofredum & Hostiensem apud Sylvestrum in verbo *servus quest. 3.* sex conditiones ex iure Civili requiruntur ad huiusmodi venditionem. Primo, ut is qui sinit vendi se, vigesimum ætatis annum excedat. Secundo, ut pretium participare velit. Tertio, ut re ipsa participet. Quarto, ut emptor credat eum esse servum. Quinto, ut is, quis venditor, suam nonit conditionem, hoc est, se esse hominem liberum. Sexto, ut venditor etiam sciat eum esse liberum, Quod si horum desit aliquod, venditio minime subsistit: & is qui vendit, ingenuitatem suam non amittit, & potest per se, vel per alium, seipsum redimere pretio reddito, domino etiam invito, vel quolibet possessore, ut ait Nauarrus in *Manuali cap. 23. num. 96.*

At secundum ius naturale potest quisque rationis compos seipsum pro debito pecuniario solvendo vendere, quamvis apud Christianos id vix receptum non sit. Quidam tamen vilis, & infimæ conditionis homines seipsum vendunt ad servandum in timentibus; & alicubi consuetudo est, ut Respublica aliquibus pecuniam credat ad ludum, qua accepta, & iudo exposita, victores mutuum Republicæ solvant: victi vero tanquam servi timentibus mancipantur ad tempus, ita ut ad certos menses vel annos Respublica eorum operam in timentibus, pecunia data tanquam mercede conducere videatur. Olim apud Hebræos, ut patet *Exodi 21. Levitici 25. & Deuteronom 15.* cuique permillum erat seipsum alteri Hebræo vendere, sed ea venditio ad septennium erat, quod si hoc septennio expleto adhuc in servitute manere vellet, servitus ad quinquagesimum Iubilei annum prorogabatur, & perdurabat, & tunc liber fiebat, quare ea venditio quandam locationalis rationem præferrebat, & quanquam per se cuique liceat seipsum vendere: ex accidenti tamen in eiusmodi venditione peccatum sæpe committitur: quia facile & temere quis seipsum vendit, præsertim in ludio, & ad servandum in timentibus, in quibus vita agitur, vel trahitur potius, meliorum periculorum & malorum plena. Quæres, an cum quis seipsum vendit, emptor debeat ope-

ras in pretium computare? Quidam existimant debere. Ita Franciscus Garzia de contract. *Part. 1. cap. 17. conclus. 2.* Caterum id ratione non probant. Nam si verè & propriè venditio est, operæ servi sunt omnino emptoris, sicut fructus arboris, & fœtus cuiuslibet animalis venditi, & partus ancillæ sunt emptoris, quia fructus rei sunt domini.

Quinto queritur, quid sit dicendum de emptione Æthiopum, quæ alicubi, apud Christianos frequens est. An scilicet, peccent, qui Æthiopes emunt à suis provincijs in alias deductos, & An eos suæ libertati restituere cogantur? De hac re Nauarrus in *Manuali cap. 17. num. 96.* Respondeo: multis de causis Æthiopes emi posse, & in servitutem redigi. Primo, quia capti sunt iure belli. Solet enim inter ipsos Æthiopes iustum bellum esse interdum, & victores vendunt captivos mercatoribus Christianis. Deinde possunt in penam criminis, servi fieri, hoc est, quem admodum apud Christianos, leges & iura, in certorum criminum auctores, servitutis penam constituunt, sit etiam apud ipsos Æthiopes possunt condici leges quibus servitutis sententia in aliquos criminosos feratur. Tertio fieri potest, ut apud ipsos sit consuetudine introducta venditio, qua parentes ob inopiam & egestatem filios vendant, quin & ut ipsi Æthiopes seipsum vendant alijs, & illi deinde vendant Christianis.

Sed quid speciatim iudicandum est de hoc illone Æthiopo, qui servus est apud Christianos, & nescitur quo iure, quæ causa ex Æthiopia devenit in servitutem. Ratio dubitandi est, quia constans fama est multos Æthiopum furto ereptos, aut dolo, fraudeve deceptos, vel iniquo bello captos, servos fieri. Respondeo: quamvis generatim talis fama sit, dummodo tamen speciatim non constet hunc vel illum Æthiopem per iniuriam esse in servitutem redactum, non esse scrupulo locum, siquidem dominus palam & bona fide emi à mercatoribus, vel ab ijs, quibus mercatores vendiderunt. Quid verò, si dominus dubitet an Æthiops, quem possidet, servus factus sit iure, an iniuria? Respondeo, eum facere posse, & debere, quod possimus, & debemus in cæteris rebus, quas nobis emendo comparavimus. Nam quando dubij sumus, iuste an iniuste possideamus, diligentiam adhibere cogimur, ut rem ipsam sciamus. Ergo qui tanquam dominus Æthiopem habet ac possidet, dum speciatim ambigit, qua ratione possideat iure an iniuria, curare debet ut probe sciat, & cognoscat rei veritatem, donec qui angit eum, ex animo seipsum eximat & eiciat. Quid si posita diligentia, adhuc est animo dubio, & perplexo? Tunc nullo iure cogitur servum manu mittere ac donare libertate, si palam ac bona fide emi, & postea dubitatio in mentem irrepit, in qua semper post adhibitam diligentiam permanet. In rebus enim, quæ ad iniuriam spectant, quando dubium est ex utraque parte æquale; melior est conditio possidentis.

Dubitari quis possit, an is dominus, cum ancipitis animi est, iure ne an iniuria possideat quem emi servum, tuto alteri vendat? Respondeo, minime nam tunc idco iure retinet, quia Melior est conditio possidentis: ergo ius habet possidendi servum, non vendendi: quem admodum etiam quando alias res possidemus, dum ambigimus, sint ne alienæ an nostræ, iure quidem possidemus, vendere tamen non possumus: nec enim est idem ius vendendi, quod possidendi. Accedit, quod res, quam tali animo possidemus, dubio nempe & ambiguo, nonnullam vitium habet, quia fieri potest ut ea res sit aliena, vnde eo ipso emptorem periculo exponeremus, nisi de vitio & dubio eum mone-remus.

Quid si dubij sumus, an Æthiops sit servus effectus iure, an iniuria? eum ne iura conscientia emere poterimus? Minime verò: aliud est enim rem emere, aliud retinere quæ habemus. Nimirum iure retinemus, propterea quod Melior sit conditio possidentis.

Sed ad emendum non habemus ius, cum dubitamus, sit nec ne liber homo is, quem emere volumus: quo etiam

modo si quis habere, an res vana sit facta, an profana, eam nequit emere, ne se peccandi periculo obijciat: Ita profusus; cum ambigit res vana sit ne aliena, an propria venditionis, eius emptione debet superfedere: ac multo minus potest emere, cum animo est dubio, sit ne homo qui venditur, liber an seruus.

Secundo queritur, An Ethioes, Mauri, Saraceni, vel Ethnici sacro Baptismate abijti, & principibus Christianis subiecti, si bello iusto captiantur, eo quod à suo Principe defecerint, iure vendantur? Sunt qui id negant, quoniam Christi iam effecti sunt; apud Christianos autem pius ille mos & consuetudo inoleuit, ut ipsi Christiani iure belli capti, obsides quidem peores victores maneat, non tamen vendantur. Immo Imperatoriae leges prohibent, ne Christiani serui efficiantur. Sed dicendum videtur, eos vendi posse auctoritate Principis, praesertim ad certos annos: nam in poenam delicti videlicet, lesae maiestatis, aut violatae Christianae religionis, aut attentatae coniurationis, siue proditiōis Patriae; seruitutis poena poenit queunt. Sunt enim quaedam delicta, quae iure civili, vel Canonico, eiusmodi poena plectuntur: libertus enim (gratia exempli) patrono ingratus, reducitur in seruitutem, *l. Manumissus, C. de Libertis*; & qui se fingit inualidum, ut mendicet, condemnatus criminis, seruis efficitur. *l. C. Mendicis, lib. 10.* & raptor mulieris, iure Canonico, sit seruus raptae, aut patris eius, *cap. de raptoribus, 36. Quasi. 1.* & Christiani defecerentes arma ad Saracenos, sunt serui captiuentium. *c. Ita quorundam, & c. Ad liberandam, de Iudaeis & Saracenis*: & qui nascuntur ex ministris Ecclesiae, sunt eiusdem Ecclesiae serui. *c. Cum multa, 15. Quasi. 3.* & consuetudini communi, qua Christiani capti bello, obsides tantum sunt, non serui: Ita publica Regis auctoritas potest ijs legibus & statutis derogare, nec Imperatoriae leges & statuta, si qua sunt, vbique vim habent.

An publica Reipublicae officia vendi & emi queant.

CAPVT VII.

NOMINE officiorum intelliguntur in iure, officia iudicam, Senatorum, Scutibarum, Tabellionum, Licitorum, & ministrorum Fiscalium, & aliorum multorum. De haec. S. Thomas in Epistola ad Ducissam Brabantia Opusculo 21. Canonici iuris interpretes Innocentius, Hostiensis, Ioan. Andreas, Panormitanus, Anania, Cardinalis, & Glossa in cap. 1. & 2. *Ne prelati vices suas*, Siluester in verbo *Dominus q. 4. Tabienis eod. verb. q. 11.* Caetanus in *Summa, verb. Venalitas. Armilla in verbo officium.* Sotus lib. 3. *de Iustitia quasi. 6. art. 4. ad 2.* Nauarrus in *Manuali cap. 25. n. 7.* Cordubensis in *Summa Casuum, q. 117.* Res haec continet nonnullas magno certe momeatu quaestiones Prima, est an talium officiorum venditio sit per se & iure naturali prohibita. Et quaestio locum non habet in ijs officijs, quae spiritalia sunt & facta, sed in ijs tantum, quae continent civilem, profanam, ac temporalem aliquam potestatem. Adrianus in 4. *de Restitut. in Quaestione qua incipit, Ex his suboritur alia dubitatio.* ceter, simpliciter non licet Principi talia officia vendere etiā idoneis hominibus, quia non est dominus talium officiorum & stipendiorum, quae ministris debentur; sed solum est administrator. At profecto haec sententia pugnat cum communi omnium opinione, ut statim dicemus, licet Salo 2. 2. q. 63. art. 2. *controuersia 7. concl. 1.* Adriani opinio nem sequutus sit. Glossa in cap. *Ne prelati vices suas*, generaliter ait, iurisdictionem vendi non posse, & iurisdictionis nomine comprehendit munera & officia publica, in quibus inest iurisdictionis potestas. Idem Fabianus *Tract. de Emptione q. 4. principali n. 11.* vbi Baldus producit auctorem, & sequitur. Verum iuris Canonici Doctores in ea. *praedicta*: Glossa, inquit, vel de iurisdictione spiritali loquitur, vel si de civilis & profanae, non significat simo-

nace, sed turpiter iurisdictionem vendi. Ceterum siue hoc, siue illo modo Glossam quis interpretetur, dicendam videtur talium officiorum venditionem per se, & iure naturali permitti. Ita S. Thomas, Caetanus, Siluester, Sotus, Nauarrus in *ijs locis, quos nos supra retulimus, & Gemina. in c. Pro humani, de Homicidio in sexto.* Idque ratio quoque ipsa confirmat. Namque eiusmodi officia numerantur in bonis, siue patrimonio Regis vel principis, ut docent Sotus, Caetanus & alij in locis allegatis, & ante eos Baldus in *l. Barbarius, ff. De officio Pratoris.* Ego cum fructuosa sint, per se vendi queunt, neque enim Rex vel Respublica ea cuiquam gratis conferre, naturali iure compellitur. Dices, ea officia Regem, & Rempublicam gratis dare debere, quia tributa, & alia stipendia regia & publica recipiunt, vtius cuique reddat: ergo debent Magistratus & indices gratis constituere qui ius dicant, vt sic occurrat malis incommodis & malis, quae inde aliqui prouenire, possunt & solent. Respondeo, tributa & alios Regis redditus principibus debere multis alijs de causis praeter eam proximè allatam; ea verò officia conferri inter bona Principis, ita vt ad eius patrimonium pertinerent dicantur.

Secundo queritur, An scripta iura humana prohibeant talem venditionem officiorum? Non est dubitandum, quin iure communi civili interdum sit, ne talia officia vendantur. *Authent. vt iudices suo quoque suffragio fiant, & Authen. De Mandatis Principum. h. Illud tamen, & l. 2. C. De Murtilegulis in lib. 11.* Murtilegali dicitur, qui legunt in iudicibus, pilices, qui in medijs faucibus habent purpuram florem tingendis vestibus expeditum. Alicubi etiam sunt Principum & Regum constitutiones, quibus expressim prohibetur talis venditio. Romani quoque Pontifices planè vetuerunt, talia ne officia venderentur. Nihilominus passim videmus ea vendi non solum in Principum, vel Regum curijs, sed etiam in Romana curia. Nam cum tantummodo iure scripto humano sit verita talis venditio, facillè Reges, & Principes ius humanum abrogant in hac parte.

Tertio queritur, An Republica expedit talia officia vendere? Innocentius, Hostiensis, Andreas, Panormitanus, Cardinalis, & Anania *loco priuato* aperte dicunt, turpe lucrum esse, cum talia officia vendantur: tum quia leges, & iura eam venditionem prohibeant; tum etiam quia incommoda multa & grauissima inde proueniant. Nam qui pecunijs abundant, emunt ea officia, cum plerumque tamen ijs muneribus obbundis sint minus idonei. Qui maius istidem pretium offerunt, eiusmodi functiones obtinent, siue digni, & apti sint, siue non sint: ac propterea non habetur ratio dignitatis, & meritum cuiusque, sed solum pretij, quod hic, aut ille offert. Accedit quod emptores, vt extorqueant pretium quod dederunt, & aliquid amplius lucentur, multa peccata committunt. Nam lites excitant, & protogant de industria, & pecunijs per fas, & nefas acquirunt, ac cupiditate suam excusant ac tegunt, dicentes: Officium hoc emi, necesse est, vt ex officio meis pecunijs empto viuam, & aliquid lucificiam.

Praeterea alios in locum sui ministros constituere solent, siue illi sint idonei, siue non sint, dummodo eorum opera vtantur ad plus pecuniae extorquendum, si cum laete vna sanguinem quoque emungant (vt verbis vtar Sapientis *Prou. 30.*) nihil laborantes. Ideo Caetanus & alij scriptores communiter asseruerunt, officiorum venditionem esse periculosam, & à Republica exterminandam, ob tot & tanta quae iam commemorata sunt mala.

Ceterum, quamuis auctores elament & conquerantur, eiusmodi venditiones penitus detestantes & damnantes; videmus tamen eas in Principum Curijs vendi, quia ipsi Principes contendunt, tales venditiones Republicae viles esse, eo quod emptores metu poenae, ne officium amittant, simul & pretium quod dederunt, coguntur suo munere rectè fungi, & Principes possunt ipsos emptores facilius officijs amouere, & poenis coercere, quam si gratis